

UNIVERSITATEA BABEȘ-BOLYAI CLUJ-NAPOCA
FACULTATEA DE GEOGRAFIE
DEPARTAMENTUL DE GEOGRAFIE REGIONALĂ ȘI
PLANIFICARE TERITORIALĂ

TEZĂ DE DOCTORAT

ȚINUTUL REGHINULUI – ANALIZĂ REGIONALĂ

Coordonator științific:

Prof. univ. dr. Pompei COCEAN

Doctorand:

Marioara-Palagica CONSTANTIN

Cluj-Napoca

CUPRINS

LISTĂ TABELE.....	6
LISTĂ FIGURI.....	7
INTRODUCERE.....	11
I. ASPECTE TEORETICE ȘI METODOLOGICE PRIVIND STUDIUL DE GEOGRAFIE REGIONALĂ A UNUI „ȚINUT”.....	13
1.1. Obiectivele și ipotezele cercetării.....	13
1.2. Considerații asupra conceptului de regiune.....	13
1.3. „Țările și Ținuturile”, regiuni tipice ale României. Semnificații și însemnătate geografică.....	16
1.3.1. Semnificațiile noțiunii de „ținut”.....	18
1.3.1.1. „Ținutul” ca spațiu mental. Identitate teritorială prin prisma mentalității tradiționale.....	19
1.3.1.2. „Ținutul” ca entitate politico-administrativă.....	21
1.3.1.3. „Ținuturi” cu valențe etno-culturale.....	24
1.3.2. Caracteristicile și criteriile tipologizării spațiilor de tip „ținut”.....	24
1.3.3. Semnificațiile „ținuturilor” raportate la alți taxoni regionali.....	26
1.3.3.1. „Țările” și „Ținuturile” – similitudini și diferențe.....	27
1.3.3.2. „Ținuturile” ca microregiuni sau asociații intercomunitare de proiect.....	30
1.3.4. „Ținutul” ca sistem teritorial.....	31
1.4. Metodologia delimitării „ținuturilor”.....	33
1.5. Conceptul de limită. Semnificația și tipologia limitelor aplicate pentru delimitarea Ținutului Reghinului.....	34
1.5.1. Aspecte teoretice asupra noțiunii de limită.....	35
1.5.2. Limitele „Ținutului Reghinului”. Tipologie și identificare.....	37
1.6. Aspecte metodologice.....	42
1.7. Ținutul Reghinului în literatura de specialitate.....	45
II. ORGANIZAREA ADMINISTRATIV-TERITORIALĂ A ȚINUTULUI REGHINULUI DE-A LUNGUL ISTORIEI.....	47
2.1. Obiectivele propuse.....	47
2.2. Rolul factorului istoric în evoluția locuirii și evoluția administrativă a Ținutului Reghinului.....	47
2.2.1. Dovezi istorice ale continuității existenței în spațiu și timp.....	47
2.2.2. Perioada daco-romană.....	49
2.2.3. Perioada medievală.....	51
2.2.4. Ținutul Reghinului în perioada Transilvaniei ca principat autonom.....	52
2.2.5. Ținutul Reghinului în perioada Transilvaniei ca provincie Habsburgică.....	53
2.2.6. Organizarea administrativ-politică a Ținutului Reghinului în perioada dualismului austro-ungar (1867-1918).....	55
2.2.7. Ținutul Reghinului în perioada interbelică.....	56
2.2.8. Organizarea administrativ-politică în perioada comunistă.....	57
2.2.9. Organizarea administrativ-teritorială după anul 1989.....	58
2.3. Particularități istorice în geneza Ținutului Reghinului.....	59
2.3.1. Domeniul Cetății Gurghiului.....	59
2.3.2. Domeniul castelului Kemény din Brâncovenеști.....	64
2.3.3. Castelul Huszár din Apalina.....	66

2.3.4. Castelul de vânătoare de la Lăpușna.....	67
2.4. Concluzii.....	68
III. PARTICULARITĂȚILE ȚINUTULUI REGHINULUI REFLECTATE PRIN REPERE IDENTITARE.....	72
3.1. Obiective propuse.....	72
3.2. Delimitarea Ținutului Reghinului prin prisma criteriului mental.....	73
3.3. Particularitățile spațiului mental al Ținutului Reghinului.....	75
3.4. Elemente de identitate ale Ținutului Reghinului reflectate prin cultura și activitățile tradiționale.....	76
3.4.1. Portul popular, element de identitate.....	77
3.4.1.1. Portul popular femeiesc.....	80
3.4.1.2. Portul popular bărbătesc.....	87
3.4.1.3. Portul popular al sașilor din Ținutul Reghinului.....	90
3.4.2. Etnografia și folclorul conferă identitate Ținutului Reghinului.....	93
3.4.2.1. Obiceiuri legate de evenimentele din ciclul vieții omului.....	93
3.4.2.2. Obiceiuri calendaristice practicate cu prilejul sărbătorilor religioase.....	96
3.4.2.3. Obiceiuri din ciclul muncii.....	98
3.5. Activități economice tradiționale și reflectarea lor în identitatea Ținutului Reghinului.....	99
3.5.1. Ocupațiile tradiționale din Ținuturile Reghinului.....	99
3.5.1.1. Cultivarea și valorificarea viței de vie.....	101
3.5.2. Meșteșugurile tradiționale.....	103
3.5.2.1. Exploatarea și valorificarea lemnului, plutăritul.....	103
3.5.2.2. Industria tradițională a sticlăriei.....	105
3.5.2.3. Exploatarea resurselor de sare.....	108
3.5.2.4. Breslele meșteșugarilor din Reghin.....	109
3.6. Identitatea Ținutului Reghinului reflectată prin casa și gospodăria tradițională..	112
3.7. Concluzii.....	114
IV. CADRUL NATURAL ȘI ROLUL SĂU ÎN FUNCȚIONALITATEA ȚINUTULUI REGHINULUI.....	118
4.1. Obiective propuse.....	118
4.2. Componenta morfologică a Ținutului Reghinului.....	119
4.2.1. Localizarea Ținutului Reghinului pe teritoriul României.....	119
4.2.2. Componenta geologică și influența ei asupra evoluției paleogeografice.....	121
4.2.2.1. Evoluția paleogeografică și alcătuirea litologică.....	121
4.2.3. Rolul reliefului în devenirea Ținutului Reghinului.....	124
4.2.4. Unitățile și subunitățile de relief componente acestei microregiuni geografice..	125
4.2.5. Morfometria reliefului Ținutului Reghinului.....	130
4.2.5.1. Hipsometria reliefului.....	130
4.2.5.2. Panta versanților.....	132
4.2.5.3. Expoziția versanților.....	134
4.2.5.4. Adâncimea și densitatea fragmentării.....	136
4.2.6. Elemente de restrictivitate și favorabilitate impuse de relief asupra Ținutului Reghinului.....	139
4.2.6.1. Rolul reliefului în distribuția și dezvoltarea așezărilor.....	139
4.2.6.2. Influența reliefului asupra dezvoltării funcției economice a Ținutului Reghinului.....	142
4.3. Componenta climatic.....	145
4.3.1. Temperatura aerului.....	145
4.3.2. Precipitațiile atmosferice.....	146

4.3.3. Circulația maselor de aer (vânturile).....	147
4.3.4. Topoclimatele din Ținutul Reghinului.....	147
4.3.5. Riscurile climatic.....	148
4.4. Componenta hidrică.....	149
4.4.1. Apele de suprafață.....	150
4.4.2. Apele subterane.....	151
4.4.3. Rolul resurselor hidrografice în evoluția Ținutului Reghinului.....	152
4.4.4. Inundațiile ca riscuri hidrologice și măsuri pentru prevenirea lor.....	153
4.4.5. Surse de alimentare cu apă potabilă – situația existentă și oportunități de valorificare pe viitor.....	157
4.5. Componenta biopedogeografică a Ținutului Reghinului.....	159
4.5.1. Componenta vegetală și faunistică specifică microregiunii.....	159
4.5.2. Componenta pedologică.....	161
4.6. Concluzii.....	164
V. CARACTERISTICILE COMPONENTEI DEMOGRAFICE ȘI DE HABITAT.....	167
5.1. Obiective propuse.....	167
5.2. Evoluția geodemografică a populației în Ținutul Reghinului.....	167
5.2.1. Evoluția numerică a populației.....	168
5.2.2. Dinamica naturală a populației.....	172
5.2.3. Mișcarea migratorie a populației.....	176
5.3. Structuri geodemografice în Ținutul Reghinului.....	183
5.3.1. Structura populației pe grupe de vârstă și sexe și dependența demografică.....	183
5.3.2. Structura etnică ca factor în evoluția Ținutului Reghinului.....	191
5.3.3. Structura confesională.....	195
5.3.4. Structura educațională.....	198
5.4. Rețeaua de așezări.....	202
5.4.1. Elemente de toponimie în arealul reghinean.....	202
5.4.2. Atestarea documentară a așezărilor.....	205
5.4.3. Tipologia așezărilor din Ținutul Reghinului.....	207
5.4.3.1. Municipiul Reghin.....	207
5.4.3.2. Tipologia așezărilor rurale.....	209
5.4.3.3. Structura, forma și evoluția vetrelor de așezări.....	211
5.4.3.4. Distribuția spațială, funcțiile așezărilor și mărimea lor demografică.....	212
5.4.4. Gradul de dotare al așezărilor.....	213
5.5. Concluzii.....	218
VI. ACTIVITĂȚILE ECONOMICE ȘI INFRASTRUCTURA DE ACCES REFLCTATE ÎN FUNCȚIONALITATEA ȚINUTULUI REGHINULUI.....	221
6.1. Obiective propuse.....	221
6.2. Structura economică a populației reflectată în funcționalitatea economică a ținutului.....	221
6.3. Concentrarea activităților economice în cadrul Ținutului Reghinului.....	227
6.4. Activități specifice sectorului primar.....	230
6.4.1. Regionarea activităților sectorului primar în Ținutul Reghinului.....	230
6.4.2. Economia forestieră.....	232
6.4.3. Structura fondului funciar.....	234
6.4.4. Evoluția activităților agricole.....	236
6.4.5. Potențialul terenurilor arabile și valorificarea lor prin cultura plantelor.....	238

6.4.6. Potențialul pășunilor și fânețelor și valorificarea lor în zootehnie.....	242
6.4.7. Elemente de favorabilitate și restrictivitate în desfășurarea activităților agricole.....	245
6.4.7.1. Relația dintre baza naturală de susținere și funcționalitatea agricolă.....	246
6.4.7.2. Tipul și dimensiunea exploatațiilor agricole reflectate în producția agricolă.....	248
6.4.7.3. Recomandări cu scopul dezvoltării activităților agricole.....	250
6.5. Activități specifice sectorului secundar.....	254
6.5.1. Formele actuale ale activității industriale.....	255
6.5.2. Specificul activităților industriale extractive.....	255
6.5.3. Industria prelucrătoare reflectată în economia Ținutului Reghinului.....	257
6.6. Activități specifice sectorului terțiar.....	269
6.6.1. Comerțul și serviciile.....	269
6.6.2. Activitățile turistice ca suport în dezvoltarea Ținutului Reghinului.....	270
6.6.2.1. Resursele naturale și rolul lor în funcționalitatea turistică.....	272
6.6.2.2. Rolul ariilor de vizibilitate în valorificarea peisajului Ținutului Reghinului.....	274
6.6.2.3. Resursele antropice ca potențial turistic.....	276
6.6.2.3.1. Satul tradițional.....	278
6.6.2.3.2. Patrimoniul cultural imobil al Ținutului Reghinului.....	281
6.6.2.3.3. Clasificarea bunurilor patrimoniului cultural imobil.....	281
6.6.2.3.4. Conservarea, protejarea și valorificarea turistică a monumentelor istorice.....	284
6.6.2.3. Infrastructura de acces a Ținutului Reghinului.....	287
6.6.2.3.1. Gradul de accesibilitate al teritoriului și infrastructura de transport.....	287
6.6.2.3.2. Viabilitatea infrastructurii de transport. Disfuncționalități și măsuri de intervenție.....	289
6.7. Concluzii.....	291
VII. FUNCȚIONALITATEA SISTEMULUI TERITORIAL ȚINUTUL REGHINULUI.....	295
7.1. Validarea ipotezei 1 – Dacă Ținutul Reghinului are caracteristicile unui spațiu mental și etnografic?.....	295
7.2. Validarea ipotezei 2 – Dacă Ținutul Reghinului întrunește atributele unui sistem teritorial funcțional?.....	297
7.3. Validarea ipotezei 3 - Reprezintă un studiu de geografie regională un instrument de lucru pentru stakeholderii responsabili cu activitățile de planificare și amenajare a unui teritoriu dat?.....	305
Bibliografie.....	307
Anexe.....	320

I. ASPECTE TEORETICE ȘI METODOLOGICE PRIVIND STUDIUL DE GEOGRAFIE REGIONALĂ A UNUI „ȚINUT”

1.1. *Obiectivele și ipotezele cercetării*

Analiza spațiilor de tip „ținut” este o direcție de actualitate în Geografia Regională, scopul acestei tendințe este acela de a contura entități teritoriale bazate pe apartenența mentală a locuitorilor la loc, dar în același timp aceste spații să funcționeze conform principiilor planificării și dezvoltării teritoriale. Astfel cercetarea s-a concentrat pe următoarele *obiective specifice*:

- identificarea conceptelor utilizate pentru abordarea unui sistem regional de tip „ținut”;
- delimitarea arealului de studiu cu ajutorul unor criterii complexe;
- demonstrarea funcționalității Ținutului Reghinului prin metoda regională;
- Ținutul Reghinului ca un teritoriu de proiect (cu ajutorul analizei integrate a tuturor componentelor sale);
- efectuarea unui studiu cu aplicabilitate în planificarea și amenajarea teritoriului;
- dobândirea unor competențe profesionale.

În concordanță cu obiectivele specifice, studiul de față și-a propus validarea următoarelor ipoteze generale, și anume:

- a) **Dacă Ținutul Reghinului are caracteristicile unui spațiu mental și etnografic?**
- b) **Dacă Ținutul Reghinului întrunește atributele unui sistem teritorial funcțional?**
- c) **Reprezintă un studiu de geografie regională un instrument de lucru pentru stakeholderii responsabili cu activitățile de planificare și amenajare a unui teritoriu dat?**

1.2. *Considerații asupra conceptului de regiune*

Studiul de față fiind unul de geografie regională, este evident faptul că obiectul fundamental de analiză este regiunea (în acest caz, Ținutul Reghinului). Tipologia regiunilor este diversă, criteriile de clasificare fiind multiple (scopul demersului științific, structură, nivel de organizare, relația om-mediu, gradul de complexitate și de vulnerabilitate) (Cocean P., 2002).

1.3. *„Țările și Ținuturile”, regiuni tipice ale României. Semnificații și însemnătate geografică*

Conceptul de „țară” nu a fost studiat doar în literatura franceză sau românească, el având sinonime și în literatura altor state: german-land, spaniol-pais, italian-paese, englezesc-country sau land, rusesc-strana sau crai. Toate aceste noțiuni sunt sinonime, dar au conotații diferite.

Cocan P. (2011, p. 24-31) propune o clasificare a spațiilor mentale românești, punând accent pe modul cum s-au format aceste spații, astfel:

- spațiul mental perceput: reprezintă teritoriul existenței permanente a individului, acest spațiu fiind perceput material și spiritual. Totodată este rezultatul cunoașterii directe și a participării efective, a individului, la modelarea sa; căpătând astfel valențele unui dat moștenit;
- spațiul mental imaginat: ia naștere din informațiile receptate de către individ din varii surse dar și din propria imaginație. Conturul acestui spațiu este nuanțat, fiind discontinuu și neavând o structură bine precizată;
- spațiul mental asumat: este spațiul pe care și-l atribuie un individ, înafara acestui spațiu el se simte „străin”, neadaptat.

1.4. Metodologia delimitării „ținuturilor”

Datorită criteriilor lacunare și a lipsei preocupărilor regionaliste pentru „ținuturi”, delimitarea lor este o problemă dificilă, iar aplicarea metodologiei de delimitare a regiunilor de tip „țară” fără a se ține cont de specificul genezei, structurii, evoluției și funcțiilor unei astfel de entități spațiale, nu aduce rezultatele scontate. Așadar criteriile utilizate trebuie adaptate conform cerințelor actuale asupra percepției și rolului politico-administrativ, economic și social al teritoriului pe care vrem să îl conturăm și delimităm.

1.5. Conceptul de limită. Semnificația și tipologia limitelor aplicate pentru delimitarea Ținutului Reghinului

Pentru a efectua o analiză amănunțită asupra „Ținutului Reghinului”, care să cuprindă toate componentele, este necesar a se delimita corect arealul de studiu, fapt destul de complicat de realizat. Particularitățile reliefului nu sunt suficiente pentru delimitarea ținutului, drept urmare trebuie avute în vedere și alte criterii de delimitare.

1.6. Aspecte metodologice

În definirea geografiei regionale, factorul esențial pentru statutul acesteia este să dispună de o serie de: principii, metode și mijloace proprii de investigare. Acestea reprezintă logica analizei în domeniul științei, în demararea oricărui studiu fiind necesară stabilirea principiilor, metodelor și mijloacelor cu ajutorul cărora obținem dezideratele cercetării.

1.7. Ținutul Reghinului în literatura de specialitate

Cercetările asupra teritoriului Ținutului Reghinului s-au materializat atât în cărți cât și în studii. Astfel, cărțile tratează fie părți din teritoriul ținutului, fie întreaga entitate teritorială ca făcând parte din cadrul unor cercetări mai vaste.

Diversitatea surselor bibliografice consultate, investigațiile mai detaliate asupra unei părți mai mici din teritoriul ținutului, studiile ce cuprind aspectele metodologice și teoretice specifice demersului realizării unui studiu de geografie regională, au putut surprinde valențele teritoriului supus analizei.

II. ORGANIZAREA ADMINISTRATIV-TERITORIALĂ A ȚINUTULUI REGHINULUI DE-A LUNGUL ISTORIEI

2.1. Obiectivele propuse

Obiectivele principale avute în vedere și care au fost atinse în acest capitol au fost următoarele:

- analiza dovezilor arheologice prin care se dovedește vechimea și continuitatea locuirii Ținutului Reghinului;
- analiza impactului istoriei asupra Ținutului Reghinului;
- analiza castelelor și reședințelor nobiliare aferente teritoriului de studiu;
- identificarea disfuncționalităților acestor vestigii și emiterea unor propuneri pentru valorificarea lor.

2.2. Rolul factorului istoric în evoluția locuirii și evoluția administrativă a Ținutului Reghinului

Umanizarea spațiului aferent Ținutului Reghinului poate fi dovedită, din cele mai vechi timpuri, mărturie fiind numeroasele descoperiri arheologice care demonstrează că acest teritoriu a fost propice locuirii.

2.3. Particularități istorice în geneza Ținutului Reghinului

Acest teritoriu nu deține un element central (cetate, castel, etc.) în jurul căruia să se formeze o entitate teritorială de tip „ținut”, ci există mai multe astfel de vestigii care au dominat câte un areal aferent teritoriului în cauză. Cele mai elocvente exemple în acest sens sunt: Domeniul Gurghiu, Castelul de la Brâncovenești (care a avut în subordine mai multe comune), dar un rol foarte important în evoluția acestui „ținut” a fost colonizarea sașilor și a secuilor.

2.4. Concluzii

Istoria constituie nu doar factorul care a marcat geneza și evoluția Ținutului Reghinului, ci reprezintă factorul de influență în organizarea administrativ teritorială a arealului studiat. Actualul teritoriu al ținutului s-a cristalizat în jurul mai multor nuclee (Gurghiu, Brâncovenești și Reghin) datorită în principal mozaicului etnic și cultural.

III. PARTICULARITĂȚILE ȚINUTULUI REGHINULUI REFLECTATE PRIN REPERE IDENTITARE

Ținutul Reghinului este un areal cu o moștenire istorică precum și una spirituală bogată, datorită evenimentelor istorice petrecute dar și a locuitorilor care au populat acest ținut. Multitudinea etniilor și naționalităților care au conviețuit în acest spațiu, au imprimat trăsăturile mentale, spirituale și sentimentul de apartenență a omului la loc (toate acestea mai slab coagulate în teritoriu decât în alte ținuturi mai omogene din punct de vedere etnic).

3.1. Obiective propuse

Obiectivele urmărite și atinse au fost:

- stabilirea actualelor limite ale Ținutului Reghinului prin coroborarea criteriului mental cu factorul istoric, demografic și cel funcțional;
- stabilirea limitelor Ținutului Reghinului prin evaluarea aspectelor caracteristice culturii tradiționale (port tradițional, obiceiuri, meșteșuguri tradiționale, arhitectura tradițională);
- individualizarea acestui teritoriu prin surprinderea și identificarea trăsăturilor mentale ale reghinenilor, chiar dacă apartenența mentală la entitatea teritorială „Ținutul Reghinului” este slab reprezentată în mentalul colectiv;
- surprinderea disfuncționalităților aflate în teritoriu și emiterea unor recomandări cu ajutorul cărora aceste disfuncționalități să fie reduse și eliminate.

3.2. Delimitarea Ținutului Reghinului prin prisma criteriului mental

Criteriul mental a fost introdus în Geografia Regională de către Cocean P. (2002, pg. 73) este specific unor lucrări din domeniu, pentru identificarea trăsăturilor care diferențiază o entitate teritorială în raport cu altele. Pentru o acuratețe cât mai mare a stabilirii limitei unei unități teritoriale de tip „ținut”, acest criteriu trebuie coroborat cu aspectele istorice, administrative dar și cu cele ale cadrului natural, precum și cu funcționalitatea sistemului teritorial.

3.3. Particularitățile spațiului mental al Ținutului Reghinului

Atașamentul locuitorilor la Ținutul Reghinului este demonstrat de trăsăturile mentale proprii, trăsături rezultate în urma evoluției sociale a societății în istoria trecută. Trăsăturile spațiului mental reghinean contribuie la individualizarea acestui teritoriu în raport cu teritoriile învecinate, spațiul mental formându-se și consolidându-se de-a lungul istoriei și are valențe etnografice care de asemenea îi conferă identitate și specificitate teritorială.

3.4. Elemente de identitate ale Ținutului Reghinului reflectate prin cultura și activitățile tradiționale

Conform dicționarului explicativ al limbii române, termenul de etnografie este definit astfel: „știință care clasifică popoarele lumii, studiază compoziția, originea și răspândirea lor, urmărește evoluția culturii lor materiale și spirituale, moravurile și particularitățile felului lor de viață, legăturile cultural-istorice reciproce”.

3.5. Activități economice tradiționale și reflectarea lor în identitatea Ținutului Reghinului

Ținutul Reghinului a fost bogat în resurse și orașul Reghin situat în apropierea văilor care definesc acest spațiu locuit de oameni harnici, au făcut ca de-a lungul istoriei în acest loc să se dezvolte și să se practice multe meșteșuguri și au luat naștere bresle ale meșteșugarilor.

3.6. Identitatea Ținutului Reghinului reflectată prin casa și gospodăria tradițională

Casa și gospodăria tradițională din Ținutul Reghinului nu reflectă doar dezvoltarea și funcția economică caracteristică acestui ținut (în strânsă legătură cu materia primă existentă), ele reprezintă exprimarea spirituală, socială, artistică, precum și îndeletnicirile reghinenilor.

3.7. Concluzii

Analiza regională a entităților teritoriale de tip „ținut” are ca principal obiectiv definirea acestora ca spații mentale cu reale valențe care le asigură viabilitate. Astfel, Ținutul Reghinului, individualizat prin caracteristici de sorginte istorică, etnografică și spirituală, surprinde trăsăturile mentale care definesc acest „ținut”.

IV. CADRUL NATURAL ȘI ROLUL SĂU ÎN FUNCȚIONALITATEA ȚINUTULUI REGHINULUI

4.1. *Obiective propuse*

Obiectivele principale vizate pentru a surprinde interrelațiile dintre componenta naturală și celelalte componente, la nivelul Ținutului Reghinului, sunt:

- stabilirea evoluției geologice la nivelul ținutului și identificarea resurselor de subsol existente în teritoriu;
- analiza componentei morfologice prin radiogarfierea caracteristicilor geologice, unităților de relief, precum, și a indicatorilor morfometrici;
- determinarea interrelațiilor dintre relief și componenta: antropică, hidrografie, biopedogeografie, spațiile construite, activitățile economice, infrastructura de transport și căile de comunicație, componenta climatică și relația climă - activități antropice;
- ierarhizarea categoriilor de terenuri de la nivelul Ținutului Reghinului;
- identificarea corelației relief - amplasarea sistemelor de așezări și modul de influență al acesteia asupra economiei regiunii analizate;
- stabilirea particularităților resurselor hidrice și rolul acestor resurse asupra activităților antropice;
- identificarea disfuncționalităților existente în teritoriu și formularea unor propuneri cu scopul eliminării acestora.

4.2. *Componenta morfologică a Ținutului Reghinului*

Trecutul geologic și evoluția geologică a acestui spațiu geografic sunt responsabile de actualele caracteristici ale cadrului natural, precum și de activitățile umane desfășurate de-a lungul timpului. Evoluția geologiei acestui ținut are implicații multiple: suport al elementelor naturale, suport pentru activitățile umane, favorabilitate prin prisma diverselor resurse, nefavorabilitate prin producerea diverselor fenomene de eroziune.

4.3. *Componenta climatică*

Componenta climatică a Ținutului Reghinului, prin elementele de specificitate (în special particularitățile care au favorizat dezvoltarea topoclimatului de adăpost), a creat condițiile favorabile amplasării așezărilor și dezvoltării tuturor activităților economice.

4.4. Componenta hidrică

Alături de relief, resursele hidrografice, se constituie în elemente primordiale atunci când se dorește organizarea unui geosistem. Rețeaua hidrografică și resursele de apă se află în concordanță cu factorii fizico-geografici și cu structura geologică a terenului. Factorii fizico-geografici, grație fenomenelor climatice și meteorologice, au rolul determinant, deoarece precipitațiile (indiferent de starea în care cad) asigură volumul necesar pentru resursele de apă și pentru debitele scurgerii la suprafață.

4.5. Componenta biopedogeografică a Ținutului Reghinului

Această componentă este caracterizată de alte trei componente: pedologică (solurile), faunistică și vegetală. Acestea trei se intercondiționează reciproc și toate sunt direct influențate de morfometria reliefului.

4.6. Concluzii

Cadrul natural reprezintă unul dintre factorii primordiali în geneza și evoluția unei entități teritoriale, grație potențialului elementelor sale componente (resurse hidrice, morfometria reliefului, elementele biopedologice și climatice), precum și prin suma interrelațiilor care se stabilesc între acestea și restul componentelor teritoriului. Specificul cadrului natural condiționează în mod direct aspecte antropice, precum: apariția și dezvoltarea habitatelor umane, dezvoltarea rețelelor de transport și de comunicație, dar și dezvoltarea tuturor activităților de sorginte economică.

V. CARACTERISTICILE COMPONENTEI DEMOGRAFICE ȘI DE HABITAT

5.1. Obiective propuse

Principalele obiective în analiza componentei demografice și habitationale în cadrul Ținutului Reghinului au fost:

- analiza evoluției numerice precum și a dinamicii populației: bilanțul demografic natural, migratoriu și general;
- analiza structurilor geodemografice și a particularităților teritoriale generate de aceste structuri;
- stabilirea trendului demografic prin identificarea riscurilor demografice;
- radiografierea relațiilor de interdependență în cadrul sistemului de așezări din Ținutul Reghinului;
- analiza evoluției vetrelor de așezări și atestarea documentară a acestora;

- realizarea unor clustere de aşezări în urma clasificării aşezărilor şi stabilirii particularităţilor tipologice;
- stabilirea bilanţului gradului de dotare a localităţilor;
- găsirea disfuncţionalităţilor din teritoriu şi emiterea unor recomandări în vederea diminuării şi eliminării acestora.

5.2. Evoluţia geodemografică a populaţiei în Ținutul Reghinului

Microregiunea studiată este locuită din cele mai vechi timpuri, dovadă a locuirii şi continuităţii locuirii fiind numeroasele descoperiri arheologice care aparţin mai multor culturi şi epoci.

5.3. Structuri geodemografice în Ținutul Reghinului

Potenţialul numeric al populaţiei (valoare cantitativă) este reflectat îndeosebi de sporul natural şi rata mişcării migratorii, evidenţiindu-se unele tendinţe demografice (depopularea satelor, îmbătrânirea demografică), pe când structura populaţiei pe grupe de vârstă este o caracteristică calitativă a demografiei. Calitatea resursei umane este influenţată şi de nivelul de educaţie al acesteia precum şi de raportul de dependenţă demografică.

5.4. Reţeaua de aşezări

Au evoluat în concordanţă cu evoluţia economiei şi a materialelor de construcţii, dar factorul cel mai important a fost structura etnică (în peisajul vernacular se pot observa diferenţele construcţiilor realizate de etnicii germani/saşi faţă de restul construcţiilor. De asemenea un rol primordial l-a reprezentat factorul istoric, adică toate restricţiile şi avantajele etnicilor români respectiv ale saşilor, maghiarilor şi evreilor.

5.5. Concluzii

Resursa umană este vitală pentru orice lucrare de amenajare şi dezvoltare regională, împreună cu specificitatea habitatelor. Aceşti doi indicatori conferă autenticitatea spaţiului analizat şi îi pot prefigura evoluţia viitoare.

VI. ACTIVITĂŢILE ECONOMICE ŞI INFRASTRUCTURA DE ACCES REFLCTATE ÎN FUNCŢIONALITATEA ȚINUTULUI REGHINULUI

6.1. Obiective propuse

Obiectivele principale propuse pentru analiza economică a Ținutului Reghinului au fost:

- analiza structurii economice a populației;
- analiza potențialului agricol și industrial al ținutului;
- analiza activităților aferente sectorului terțiar;
- analiza relației relief-activitate economică;
- identificarea și analizarea resurselor turistice naturale și antropice, în vederea cunoașterii moștenirii materiale, culturale și spirituale a acestui teritoriu, în vederea valorificării cât mai eficiente;
- identificarea unor puncte de belvedere și generarea ariilor de vizibilitate;
- identificarea patrimoniului construit din Ținutul Reghinului;
- analiza infrastructurii de acces din Ținutul Reghinului și a calității infrastructurii de transport;
- identificarea disfuncționalităților aflate în teritoriu și emiterea unor recomandări în vederea remedierii acestora.

6.2. Structura economică a populației reflectată în funcționalitatea economică a ținutului

Analiza situației economice a unui teritoriu trebuie să aibă în vedere un cumul de factori și indicatori specifici sectorului economic. Situația economică a populației unui areal geografic este validată de gradul de ocupare al populației într-un domeniu de activitate și totodată de perspectiva de viitor a muncii pe care o întreprind. Așadar, pentru o perspectivă de ansamblu asupra situației economice a Ținutului Reghinului, vis-a-vis de forța de muncă activă, s-a luat în calcul analiza structurii economice și ocupaționale a populației reghinene (populație activă, populație inactivă, populație șomeră, distribuția forței de muncă pe sectoarele de activitate economică).

6.3. Concentrarea activităților economice în cadrul Ținutului Reghinului

În funcție de resursele naturale și antropice, gradul de accesibilitate al teritoriului, calitatea și cantitatea forței de muncă, gradul de pretabilitate al reliefului, precum și gradul de atractivitate al teritoriului în ceea ce privește investițiile, se prefigurează o serie de specificități teritoriale. Aceste specificități și concentrări ale activităților la nivelul UAT-urilor pot fi observate în urma analizei activităților economice aferente Ținutului Reghinului și mai cu seamă la repartitia teritorială a acestora și a sectorului de activitate din care fac parte.

6.4. Activități specifice sectorului primar

La nivelul oricărei entități teritoriale microregionale, factorii naturali și antropici prefigurează modul de utilizare al terenurilor. Așadar, în Ținutul Reghinului, ca un rezultat al interacțiunii factorilor antropici cu cei naturali (morfometrici, geologici, hidrologici, biopedogeografici și climatici), rezultă un mod de utilizare al terenurilor mozaicat.

6.5. Activități specifice sectorului secundar

Economia bazată pe sectorul secundar echilibrează sectorul primar și pe cel terțiar, în microregiunea analizată, ponderea populației ocupată în sectorul secundar, la nivelul ținutului, este de 30,66% (La Recensământul Populației și Locuințelor din anul 2011). Această situație se datorează, în primul rând municipiului Reghin, care polarizează regiunea de studiu și care exercită o forță de atracție a populației din comunele Ținutului Reghinului pentru a ocupa locurile de muncă, și în al doilea rând centrelor urbane din exteriorul regiunii în cauză, care au un rol important, deoarece populația activă zonei ocupă locuri de muncă în centre precum: Bistrița (Fabrica Leoni, în special), Toplița (cel mai mult în industria lemnului: muncitori forestieri și muncitori la gaterile de debitat buștenii) sau Târgu Mureș (un număr mai mic, datorită distanței de deplasare mai mari). Resursele industriale, din Ținutul Reghinului, nu sunt dintre cele mai diversificate și bogate cantitativ, cea mai importantă este fondul forestier (pădurile de conifere și foioase), secundată de roca vulcanică.

6.6. Activități specifice sectorului terțiar

Atestat documentar în secolul al XIII-lea și grație statutului pe care l-a avut de-a lungul istoriei, municipiul Reghin, este condiția sine-qua-non pentru care 36,75% din populația ocupată (2011, Recensământul Populației și Locuințelor) din populația Ținutului Reghinului este cuprinsă în activitățile sectorului terțiar.

6.7. Infrastructura de acces a Ținutului Reghinului

Activitățile economice actuale și perspectivele viitoare de dezvoltare economică sunt influențate de un factor primordial, și anume de infrastructura de acces a teritoriului, atât infrastructura rutieră, cât și de cea feroviară. Un teritoriu care deține o bună infrastructură a căilor de comunicație, are un avantaj major (atât la nivel național cât și internațional), aceste rețele de transport influențând atât populația locală cât și pe cei aflați în tranzit.

6.8. Concluzii

Orice lucrare care are drept scop amenajarea teritoriului, trebuie să aibă în vedere analiza trăsăturilor economice și radiografierea potențialului agricol și industrial, precum și al resurselor

de sorginte naturală și culturală existente în teritoriu, punându-se accentul pe specificitățile teritoriale existente. Concluziile acestei analize sunt sintetizate în cadrul analizei SWOT, analiză prin care se pun în evidență disfuncțiile regionale.

VII. FUNCȚIONALITATEA SISTEMULUI TERITORIAL ȚINUTUL REGHINULUI

Această ultimă parte a cercetării ține locul unor concluzii generale și oferă o imagine concretă asupra atingerii obiectivelor propuse ale demersului științific, precum și a mijloacelor prin care s-au validat ipotezele de lucru. Un aspect deosebit de important al acestui capitol este abordarea Ținutului Reghinului prin prisma relațiilor de interdependență și dependență funcțională dezvoltate, aceste aspecte fiind relevate cu ajutorul modelării chorematică.

7.1. Validarea ipotezei 1 – Dacă Ținutul Reghinului are caracteristicile unui spațiu mental și etnografic?

Validarea acestei ipoteze s-a efectuat prin urmărirea a două aspecte: definirea conceptului de „ținut” ca o entitate spațială mentală prin identificarea particularităților ce-l diferențiază de alte tipuri de spații mentale (de exemplu „țările”), iar al doilea aspect a urmărit crearea unui cadru metodologic care să surprindă particularitățile care individualizează Ținutul Reghinului prin reliefa interrelației om-spațiu precum și mijloacele prin care locuitorii entității teritoriale în cauză aderă la un set de valori comune și o identitate colectivă.

7.2. Validarea ipotezei 2 – Dacă Ținutul Reghinului întrunește atributele unui sistem teritorial funcțional?

A doua ipoteză de lucru de la care s-a plecat, ipoteză conform căreia, Ținutul Reghinului ar putea sau nu reprezenta, în prezent, o entitate spațială viabilă, având în vedere factorii de influență sub care s-a aflat încă din Evul Mediu. Validarea acestei ipoteze s-a produs în urma analizei mai multor componente, și anume: componenta naturală, demografică, economică, evoluția istorică și administrativă, infrastructura de transport și edilitară și nu în ultimul rând analizarea poziției Ținutului Reghinului în raport cu spațiile teritoriale învecinate.

7.3. Validarea ipotezei 3 – Reprezintă un studiu de geografie regională un instrument de lucru pentru stakeholderii responsabili cu activitățile de planificare și amenajare a unui teritoriu dat?

Cea de-a treia ipoteză propusă la începutul studiului a vizat modul în care rezultatele acestei cercetări pot sau nu constitui, pentru potențialii beneficiari, instrumente de lucru. Conceperea unor strategii și aplicarea lor concretă în teritoriu la nivel microregional și nu local, cu un caracter integrat, reprezintă un instrument viabil pentru stakeholderii responsabili de planificarea și amenajarea Ținutului Reghinului.

BIBLIOGRAFIE

- Apolzan Lucia**, (1944), *Portul și industria casnică textilă în Munții Apuseni*, sub egida Institutului de Științe Sociale al României, București;
- Bailly, A., Gibson, L.J.**, (2004), *Regional science: Direction for the future*, în *Regional Science*, nr. 80, pp. 127-138;
- Băban, Adriana**, (2002), *Metodologia cercetării calitative*, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca;
- Benedek, J.**, (2004), *Amenajarea teritoriului și dezvoltarea regională*, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca;
- Benedek, J., Nagy, E.**, (2000), *Planningul rural și teoria locurilor centrale*, în *Studia Universitatis Babeș-Bolyai, Geographia*, nr. 1, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, pp. 81-86;
- Biriș, I.**, (2012), *Batoș. File de cronică*, Editura Politech, București;
- Bogdan, Octavia, Niculescu, Elena**, (1999), *Riscurile climatice din România*, Academia Română, Institutul de Geografie, București;
- Bolovan, I.**, (1998), *Organizarea administrativă și dinamica populației Transilvaniei între revoluția de la 1848 și primul război mondial*, în *Anuarul Institutului de Istorie Cluj*, nr. 37, Cluj-Napoca; pp. 149-169;
- Borzan Maria, Bogdan Simona-Loredana, Chibulcutean Maria, Man Roxana Maria**, (2014), *Ia românească - teaur și simbol*, Editura Nico, Târgu Mureș;
- Borzan Maria, Man Roxana Maria**, (2012), *Costumul popular românesc mureșean*, Editura Cezara Codruța Marica, Târgu Mureș;
- Boțan, C.N., Ilovan, Oana-Ramona, Pop, Ana-Maria**, (2005), *The geographical region and sustainable development*, în *Romanian Review of Regional Studies*, nr.1, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, pp. 83-90;

- Bunea, A.**, (1901), *Statistica românilor din Transilvania în anul 1750, făcută de vicariul episcopesc Petru Aron și publicată de Dr. Augustin Bunea, canonic metropolitan*, în Revista Transilvania, vol. 32, nr.9, pp. 237-292;
- Bunescu, V.**, (2005), *Condițiile ecologice și solurile din Podișul Transilvaniei*, AcademicPres, Cluj-Napoca;
- Burac, C.**, (2002), *Ținuturile Țării Moldovei până la mijlocul secolului al XVIII-lea*, Editura Academica, București;
- Butură, V.**, (1978), *Etnografia poporului român*, Editura Dacia, Cluj-Napoca;
- Butură, V.**, (1989), *Străvechi mărturii de civilizație românească*, Editura Științifică și Enciclopedică, București;
- Cantemir, D.**, (1923), *Descrierea Moldovei: traducere de pe originalul latinesc la 200 de ani de la moartea autorului (21 august 1723)*, ediție revizuită de Pascu G., Editura Cartea Românească, București;
- Cantemir, D.**, (1973), *Descriptio Moldavie*, Editura Academiei RSR, București;
- Cavruc, V.**, (2006), *Civilizația lemnului în estul Transilvaniei: interferențe: plutăritul și comerțul lemnului: catalog de expoziție*, Editura Angustia, Sfântu Gheorghe;
- Cândea, Melinda, Bran Florina**, (2001), *Spațiul geografic românesc: organizare, amenajare, dezvoltare durabilă*, Editura Economică, București;
- Cheia Iulia-Claudia, Buta, I.**, (2004), *Deda în spațiu și timp*, Editura Tipomur, Târgu Mureș;
- Chelcea, S.**, (2004), *Inițiere în cercetarea sociologică*, Editura Comunicare.ro, București;
- Chindea, T., Lateș, N.**, (1971), *Contribuții la monografia județului Mureș: Gurghiul*, Târgu Mureș;
- Ciupagea, D., Paucă, M., Ichim, Tr.**, (1970), *Geologia Depresiunii Transilvaniei*, Editura Republicii Socialiste România, București;
- Cocean, P.**, (2005), *Geografie regională. Evoluție, concepte, metodologie*, Ediția a II-a revăzută și adăugită, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca;
- Cocean, P.**, (2011), *"Țările". Regiuni geografice și spații mentale*, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca;
- Cocean, P.**, (2010), *"Ținutul" - un taxon regional tradițional, specific României*, în Geographia Napocensis, Anul IV, nr.1, Cluj-Napoca, pp.5-14;
- Cocean, P.**, (2010), *Geografie regională*, Ediția a III-a, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca;
- Cocean, P.**, (2004), *Structura spațiului mental*, în Studia Universitatis Babeș-Bolyai, Geographia, nr.1, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca; pp.

- Coccean, P.**, (1997), *Țara (The Land) - A Typical Geographical Region of Romania*, în Revue Roumaine de Géographie, nr. 41, Editura Academiei Române, București; pp. 41-49;
- Coccean, P.**, (2005), *The resilience of the geographical region*, în Romanian Review of Regional Studies, Vol. I, Nr. 1, Cluj-Napoca, pp. 51-54;
- Coccean, P.**, (2008), *Stages in the Formation of the Romanian Mental Space*, în Romanian Review of Regional Studies, Vol. IV, Nr. 2, Cluj-Napoca, pp. 31-42;
- Coccean, P.**, (2011), *Dezvoltarea regională - obiectiv strategic sau provocare multicauzală?*, în Geographia Napocensis, Anul V, Nr. 1, Cluj-Napoca, pp. 5-12;
- Coccean, P.**, (2006), *The structural geographic components of a territorial survey*, în Romanian Review of Regional Studies, II, nr. 1, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, pp. 45-50;
- Coccean, P.**, (2014), *Microregion - A regional taxon interposed between commune and county*, în Romanian Review of Regional Studies, X, nr.1, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, pp. 3-6;
- Coccean, P., Boțan, C.N.**, (2007), *Regiunea anizotropă a Someșului Mare-structură și funcționalitate*, în Studia Universitatis Babeș-Bolyai, Geographia, nr. 2, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, pp. 7-14;
- Coccean, P., Ciangă, N.**, (1999-2000), *The „Lands” of Romanian as Mental Spaces*, în Revue Roumaine de Géographie, nr. 43-44, Editura Academiei Române, București; pp. 199-205;
- Coccean, P., Filip, S.**, (2008), *Geografia Regională a României*, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca;
- Coccean, R., Coccean, P.**, (2003), *Regiunea de nord-vest a României - entitate sistemică de program*, în Studia Universitatis Babeș-Bolyai, Geographia, XLVIII, 2, Cluj-Napoca, pp. 1-23;
- Constantin, Marioara-Palagica, Constantin, Anița**, (2018), *Demographic vulnerabilities in the Land of Reghin after 1989 and their impact on territorial planning*, în revista Romanian Review of Regional Studies, Vol. XIV, nr. 2, Cluj-Napoca;
- Constantin Marioara Palagica**, (2019), *Importanța criteriului mental și matematic în delimitarea Ținutului Reghinului*, în Geographia Napocensis, anul XIII, nr. 1, Cluj-Napoca, pp. 7-12;
- Constantin, Marioara-Palagica, Constantin, Anița**, *Analysis of the demographic structures and their impact on the process of territorial planning, arrangement and development in Romania, Case study: Land of Reghin*, trimis spre publicare revistei Papeles de Población, Mexico;

- Constantin, Anița, Constantin, Marioara-Palagica**, *Resilient Tangible Saxon Heritage in the Cultural Landscape in the Hârtibaciu Valley in Transylvania, România*, acceptat spre publicare în revista *Transylvanian Review*, Cluj-Napoca;
- Constantin, Anița, Constantin Marioara-Palagica**, *Comparative Analysis of Territorial Extension of Settlements on Historical Maps and Recent Satellite Imagery. Case Study: The Settlement of Agnita in Transylvania, Romania*, trimis spre publicare revistei *Geocarto International*, Marea Britanie;
- Costea, I.**, (2007), *Reghin. Destin și istorie*, ediția a II-a, Editura Petru Maior, Reghin;
- Costea, I.**, (1996), *Un oraș ardelean în vârtoarea istoriei. Revoluția de la 1848-1849*, Editura Veritas, Târgu Mureș;
- Coteț, P.**, (1971), *Geomorfologia regiunilor eruptive. Trăsăturile fundamentale ale reliefului Munților Gurghiu-Harghita*, în *Studii și cercetări de Geologie Geofizică, Seria Geografie*, Vol. XVIII, nr. 2, Editura Academiei Republicii Socialiste România, București;
- Croitoru, Adina-Eliza**, (2006), *Excesul de precipitații din Depresiunea Transilvaniei*, Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca;
- Crupa, A.**, (2011), *Identitate și alteritate în cultura tradițională: realitatea tradițională*, Editura Tehnopress, Iași;
- Dauphiné, A.**, (1979), *Espace, région, système*, Editura Economică, Paris;
- David Nicoleta**, (2010), *Țara Zărandului. Studiu de Geografie Regională*, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca;
- Deszi, Șt.**, (2006), *Țara Lăpușului. Studiu de geografie regională*, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca;
- Donisă, I.**, (1977), *Bazele teoretice și metodologice ale geografiei*, Editura Didactică și Pedagogică, București;
- Dracea, Victoria**, (1994), *Recensământul populației și locuințelor din 7 ianuarie 1992*, Vol. III, Clădiri-Locuințe-Gospodării, Comisia Națională pentru Statistică, București;
- Dragomirescu, S., Săgeată, R.**, (2011), *Statele lumii contemporane*, Editura Corint, București;
- Drăgan, Magdalena**, (2015), *Reziliența în palnificarea regională - aspecte conceptuale și metodologice*, în *Geographia Napocensis*, Anul IX, nr.2, Cluj-Napoca; pp. 39-46;
- Dunăre, N.**, (1984), *Civilizație tradițională românească în Curbura Carpatică Nordică*, Editura Științifică și Enciclopedică, București;
- Frandăș, I.**, (2006), *Valea Gurghiului. Istorie și spiritualitate*, Casa de editură Mureș, Târgu Mureș;
- Frandăș, I.**, (2016), *Valea Gurghiului. Istorie și spiritualitate*, Ediția a II-a, Editura Astra, Sibiu;

- Frândăș, I.**, (2017), *Puncte de vedere (articole și comunicări)*, Ediția a II-a, Casa de Editură „Mureș”, Târgu Mureș;
- Frândăș, I.**, (2002), *Lunca Bradului. Repere în timp*, Editura Tipomur, Târgu Mureș;
- Fremont, A.**, (1976), *L'espace vécu et la notion de région*, Travaux de l'institut Géographie de Reims;
- Gherman Adriana**, (2011), *Regionarea turistică a Munților Călimani, Gurghiu*, în *Geographia Napocensis*, Anul V, Nr. 2, Cluj-Napoca, pp. 83-96;
- Ghinoiu, I.**, (2003), *Atlasul Etnografic Român, Habitatul*, Vol. I, Editura Academiei Române, București;
- Ghinoiu, I.**, (2005), *Atlasul Etnografic Român, Ocupațiile*, Vol. II, Editura Academiei Române, București;
- Ghinoiu, I.**, (2008), *Atlasul Etnografic Român, Tehnica populară: Alimentația*, Vol. III, Editura Academiei Române, București;
- Ghinoiu, I.**, (2011), *Atlasul Etnografic Român, Portul și arta populară*, Vol. IV, Editura Academiei Române, București;
- Giurescu, C., Giurescu, D.**, (1976), *Istoria Românilor. De la mijlocul secolului XIV până la începutul secolului XVII*, Editura Științifică și Enciclopedică, București;
- Glacken, C.J.**, (1960), *Count Buffon on Cultural Changes of the Physical Environment*, în *Annals of the Association of American Geographers*, New York; pp. 1-21;
- Grămescu, B., Șara, M.**, (2014), *Florea Bogdan. Memorii 1876-1965*, Editura Asociațiunii Astra, Reghin;
- Harald, R.**, (2006), *O mică istorie a Transilvaniei*, Editura Pro Europa, Târgu Mureș;
- Harvey, D.**, (1969), *Explanation in Geography*, Editura Edward Arnold, Londra;
- Herseni, T.**, (1941), *Probleme de sociologie pastorală*, Editura Institutului de Științe sociale al României, București;
- Hognogi, Gh.**, (2016), *Țara Hațegului. Studiu de geografie regională*, Editura Risoprint, Cluj-Napoca;
- Hognogi, Gh.**, (2015), *Țara Hațegului. Studiu de geografie regională*, Teză de Doctorat, Cluj-Napoca;
- Ianăș Ana**, (2010), *Țara Almăjului. Studiu de Geografie Regională*, Teză de Doctorat, Cluj-Napoca;
- Ianoș, I.**, (2000), *Sisteme teritoriale. O abordare geografică*, Editura Tehnică, București;
- Ianoș, I.**, (2008), *Spatial Nanostructures and Dynamics of the Territorial Systems. A Theoretical Introduction*, în *Romanian Review of Regional Studies*, Vol. IV, Nr. 2, Cluj-Napoca, pp. 3-10;

- Ielenicz, M.**, (1999), *Dealurile și podișurile României*, Editura Fundației „România de Măine”, București;
- Ilieș Gabriela - coord.**, (2010), *Modele ale specificității regionale. Suport pentru strategiile de valorificare turistică a satelor tradiționale*, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca;
- Ilieș Gabriela**, (2005), *Modele europene de regiuni de tip ”țară”*, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca;
- Ilovan Oana-Ramona**, (2008), *Țara Năsăudului. Studiu de Geografie Regională*, Teză de Doctorat, Cluj-Napoca;
- Ilovan Oana-Ranoma, Mihalca Izabela-Amalia**, (2014), *Utilizarea metodelor calitative de cercetare în Geografia Regională*, în *Geographia Napocensis*, Anul VIII, Nr. 1, Cluj-Napoca, pp. 19-36;
- Ionică, I.**, (1996), *Dealul Mohului. Ceremonia agrară a cununii în Țara Oltului*, Editura Minerva, București;
- Irimuș, A., Vescan, I., Man, T.**, (2005), *Tehnici de cartografiere, monitoring și GIS*, Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca;
- Jean-Marie Miossec**, (2010), *Réforme des collectivités et régionalisation en France: un horizon a géométrie variable*, în *Romanian Review of Regional Studies*, Vol. VI, Nr. 1, Cluj-Napoca, pp. 3-26;
- Kaplan, S.R.**, (1973), *The Black presence in the era of the American Revolution: 1770-1800*, Editura New York Graphic Society, New York;
- Kemény, I.**, (2002), *Memorii, 1607-1662*, Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca;
- Lowental, D.**, (1961), *Geography, experience and imagination: towards geographical*, în *Annals of the Association of American Geographers*, vol. 51, New York; pp. 241-260;
- Lupu, A.**, (1980), *Mureș-monografie. Județele Patriei*, Editura Sport-Turism, București;
- Mac, I.**, (1972), *Subcarpații transilvăneni dintre Mureș și Olt*, Editura Academiei, București;
- Man, Andreea**, (2009), *Organizarea spațiului geografic în Microregiunea Reghin*, Teză de Doctorat, Cluj-Napoca;
- Manciulea, Șt.**, (1928-1930), *Regimentele grănicerești din Ardeal și Banat la 1840*, în *Anuarul Institutului de Istorie Națională*, Anul 5, pp. 393-448;
- Marc, D.**, (2013), *Protejarea identităților culturale în procesele globale prin cercetarea, conservarea și valorificarea patrimoniului cultural etnologic din mediul multiethnic. Studiu de caz: Valori identitare culturale în județele Mureș, Harghita și Covasna. Interculturalitate, multiculturalitate*, Editura Muzeului Național al Literaturii Române, București;

- Mera, E.**, (2011), *Ibănești-file de istorie. Monografia istorică a comunei Ibănești*, Editura Nico, Târgu Mureș;
- Mészáros, N.**, (1991), *Bref aperçu des unités lithostratigraphiques du Paléogène dans le nord-ouest de la Transylvanie (région de Cluj-Huedin)*, în Bulletin d'Information des Géologues du Bassin de Paris, Vol. XXVIII, Nr. 2, Paris; pp. 31-39;
- Mészáros, N., Mac, I.**, (1994), *Paleogeografia României - curs universitar*, Cluj-Napoca;
- Mihăilescu, V.**, (1968), *Geografie teoretică: Principii fundamentale. Orientare generală în științele geografice*, Editura Academiei Republicii Socialiste România, București;
- Mitu, S.**, (2006), *Transilvania mea. Istorie, mentalități, identități*, Editura Polirom, Iași;
- Moldovan Camelia-Monica**, (2013), *Valorificarea turistică a castelelor din județul Mureș*, Editura Nico, Târgu Mureș;
- Moldovan, F.**, (2003), *Fenomene climatice de risc*, Editura Echinox, Cluj-Napoca;
- Moldovan, M., Stavilă, M., Stavilă Lucia Zamfira**, (2009), *Monografia localității Luieriu. Județul Mureș*, Editura Nico, Târgu Mureș;
- Morariu, T., Savu, Al.**, (1954), *Densitatea rețelei hidrografice din Transilvania, Banat, Crășana și Maramureș*. Editura Academiei Republicii Socialiste România, București;
- Mureșan Gabriela-Alina, Constantin Marioara Palagica**, (2012), *Views on the Anisotropic Nature of Ilva Valley Region*, în Romanian Review of Regional Studies, vol. III, nr.2 Cluj-Napoca, pp. 93-98;
- Mutihac, V.**, (2007), *Geologia României*, Editura Didactică și Pedagogică, București;
- Neagu Maria-Luminița**, (2011), *Riscurile naturale și dezvoltarea durabilă în bazinul morfohidrografic al Gurghiului*, Teză de Doctorat, Cluj-Napoca;
- Neagu Maria-Luminița**, (2012), *Riscurile naturale și dezvoltarea durabilă în bazinul morfohidrografic al Gurghiului*, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca;
- Oncu, M.**, (2008), *Elemente de pedogeografie*, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca;
- Oroveanu, M.T.**, (1986), *Organizarea administrativă și sistematizarea teritoriului Republicii Socialiste România*, Editura Științifică și Enciclopedică, București;
- Panaite Ludmila**, (1974), *Metodologia cercetării economico-geografice*, Centrul de multiplicare al Universității din București, București;
- Pascu, St.**, (1986), *Voievodatul Transilvaniei*, Vol. III, Editura Dacia, Cluj-Napoca;
- Pârvan, V.**, (1982), *Getica. O protoistorie a Daciei*, Editura Meridiane, București;
- Petrea, D.**, (2005), *Obiect, metodă și cunoaștere geografică*, Editura Universității din Oradea, Oradea;
- Pop Ana-Maria**, (2009), *Țara Bârsei. Studiu de Geografie Regională*, Teză de Doctorat, Cluj-Napoca;

- Pop, G.**, (2006), *Carpații și Subcarpații României*, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca;
- Pop, G.**, (2012), *Depresiunea Transilvaniei*, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca;
- Pop, G.**, (2001), *Depresiunea Transilvaniei*, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca;
- Pop, I.A.**, (2003), *Românii și maghiarii în secolele IX-XIV. Geneza statului medieval în Transilvania*, Editura Tribuna, Cluj-Napoca;
- Pop, I.A.**, (1997), *Istoria Transilvaniei medievale: de la etnogeneza românilor până la Mihai Viteazul*, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca;
- Pop, I.A., Bolovan, I.**, (2016), *Istoria Transilvaniei*, Editura Școala Ardeleană, Cluj-Napoca;
- Potra Alexandra-Camelia**, (2017), *Ținutul Ciceului - Analiză regională*, Teză de Doctorat, Cluj-Napoca;
- Pușcariu, I.S.**, (1864), *Disertațiune despre împărțirea politică a Ardealului*, Sursa:<https://books.google.ro/books?id=xtSxqSsxRk4C&printsec=frontcover&hl=ro#v=onepage&q&f=false>; Sibiu;
- Rotariu, T.**, (2004), *Recensământul din 1850. Transilvania*, editia a II-a revăzută, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca;
- Rotariu, T.**, (2008), *Recensământul din 1869. Transilvania*, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca;
- Rotariu, T.**, (1999), *Recensământul din 1910. Transilvania*, Vol. I, Editura Staff, București;
- Rotariu, T.**, (2011), *Recensământul din 1930. Transilvania*, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca;
- Rotariu, T.**, (2009), *Recensământul din 1890 și recensământul țiganilor din 1893. Transilvania*, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca;
- Rotariu, T.**, (1999), *Recensământul din 1900. Transilvania*, Editura Staff, București;
- Rotariu, T.**, (2002), *Recensământul din 1941. Transilvania*, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca;
- Rotariu, T., Iluț, P.**, (2001), *Ancheta sociologică și sondajul de opinie, teorie și practică*, Editura Polirom, Iași;
- Rus, D.I.**, (1998/1999), *Evoluția meșteșugarilor din Reghin*, în Revista Bistriței, Complexul Muzeal Bistrița-Năsăud, XII-XIII, Bistrița; pp. 337-346;
- Rus, D.I.**, (2001), *Statutul de la 1728 al breslei cizmarilor din Reghinul Săsesc*, în Revista Bistriței, Complexul Muzeal Bistrița-Năsăud, XV, Bistrița; pp. 141-148;
- Rus, D.I.**, (2004), *Breasla cizmarilor din Reghinul Săsesc*, Editura Napoca Star, Cluj-Napoca;
- Rus, D.I.**, (2005), *Breasla pălărierilor din Reghinul Săsesc*, Editura Tipomur, Târgu Mureș;

- Rus, D.I.**, (2003), *Date privind breasla dogarilor din Reghinul Săsesc*, În *Mrisia - istorie*, Vol. XXVII, Târgu Mureș; pp. 123-127;
- Rus, D.I.**, (2000), *Din activitatea Societății de plutărit din Reghinul Săsesc*, în *Revista Bistriței*, Complexul Muzeal Bistrița-Năsăud, XIV, Bistrița; pp. 91-95;
- Rusu, E.**, (2010), *Geografia pădurilor*, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași;
- Savu, Al., Mac, I., Tudoran, P.**, (1973), *Aspecte privind geneza și vârsta teraselor din Transilvania*, în *Realizări în Geografia României*, Editura Științifică, București;
- Savu, Al., Velcea, Valeria**, (1982), *Geografia Carpaților și Subcarpaților românești*, Editura Didactică și Pedagogică, București;
- Săgeată, R.D.**, (2004), *Modele de regionare politico-administrativă*, Editura Tip Form, București;
- Săgeată, R.D.**, (2008), *Organizarea și amenajarea spațiului geografic*, Editura Universității „Lucian Blaga”, Sibiu;
- Schreiber, W.**, (2014), *Minoritatea germană din România între declin demografic și adaptare*, în *Geographia Napocensis*, Anul VIII, Nr. 2, Cluj-Napoca, pp. 35-39;
- Secoșan Elena, Petrescu, P.**, (1984), *Portul popular de sărbătoare din România*, Editura Meridiane, București;
- Soneriu, I.**, (1973), *Județul Mureș. Monografie*, Editura Academiei Republicii Socialiste România, București;
- Sorocovschi, V.**, (2008), *Particularitățile scurgerii râurilor din Depresiunea Transilvaniei*, în *Geographia Napocensis*, Anul II, Nr. 2, Cluj-Napoca, pp. 29-36;
- Stoicescu, N.**, (2012), *Repertoriul bibliografic al localităților și monumentelor medievale din Transilvania*, Vol. I, Editura Andreiana, Sibiu;
- Suciu, C.**, (1967-1968), *Dicționar istoric al localităților din Transilvania*, Vol. I, Vol. II, Editura Academiei Republicii Socialiste România, Iași;
- Șerbănuț, P.**, (1977), *Monografia comunei Solovăstru*, de la Fondul Documentar al Bibliotecii Petru Maior din Reghin;
- Șotropa, V.**, (1924), *Districtul Năsăudului*, în *Arhiva Someșană*, nr.1, Năsăud, pp. 5-13;
- Todea, R.S.**, (2014), *Săcalu de Pădure. Monografie*, Editura Nico, Târgu Mureș;
- Tofan, G.B.**, (2015), *The characteristics of the habitat component of Mureș Defile*, în *Studia UBBGeographia*, LX, 1, Cluj-Napoca, pp. 133-144;
- Tolman, E.C.**, (1948), *Cognitive maps in rats and man*, în *Psychological Review*, nr. 55, Washington, pp. 189-208;
- Trebici, V., Ghinoiu, I.**, (1986), *Demografie și etnografie*, Editura Științifică și Enciclopedică, București;

- Tufescu, V.**, (1966), *Subcarpații și depresiunile marginale ale Transilvaniei*, Editura Științifică, București;
- Ujvari, I.**, (1972), *Geografia apelor României*, Editura Științifică, București;
- Ursuțiu, L.**, (1975), *Relații agrare pe domeniul Gurghiu în secolele XVII-XVIII*, Teză de Doctorat, Cluj-Napoca;
- Vaida, V.**, (2001), *Mărturii dintr-un veac apus*, Editura Tipomur, Târgu Mureș;
- Valeriu, L.**, (1995), *Repertoriul arheologic al județului Mureș*, Casa de Editură „Mureș”, Târgu Mureș;
- Vallega, A.**, (1995), *La regione, sistema territoriale sostenibile. Compendio di geografia regionale sistematica*, Editura Ugo Mursia, Milano;
- Vasilescu, V.**, (2006), *Istoria Românilor pe înțelesul tuturor*, în Revista AGERO Stuttgart, Seria Istorie și Etnografie, <https://www.agero-stuttgart.de/REVISTA-AGERO/ISTORIE/Istoria%20romanilor%20pe%20intelesul%20tuturor.pdf>;
- Vâlsan, G.**, (2001), *Studii antropogeografice, etnografice și politice*, Editura Fundației pentru Studii Europene, Cluj-Napoca;
- Voicu, D.**, (1999), *Județul Mureș. Dicționar geografic*, Casa de editură Petru Maior, Târgu Mureș;
- Walmsley, D.J., Lewis, G.J.**, (1987), *Human Geography: Behavioural Approaches*, Published by Longman Scientific and Technical, Londra;
- Yi Fu Tuan**, (1974), *Topophilia. A study of Environmental Perceptions, Attitudes and Value*, Editura Columbia University Press, New York;
- *** (1921), *Legea nr. 93/30 iulie 1921 pentru reforma agrară din Transilvania, Banat, Crișana și Maramureș*;
- *** (1929), *Legea nr. 167 din 3 august 1929. Legea pentru organizarea administrației locale*;
- *** (1938), *Legea administrativă, publicată în Monitorul Oficial, nr. 187, partea I, din 14 august 1938*;
- *** (1945), *Legea nr. 187 din 23 martie 1945 pentru înfăptuirea reformei agrare*;
- *** (1949), *Decretul nr. 133 din 2 aprilie 1949 privind organizarea cooperăției*;
- *** (1950), *Legea nr. 5 din 6 septembrie 1950. Legea pentru raionarea administrativ-economică a teritoriului Republicii Populare Române*;
- *** (1952), *Constituția Republicii Populare Române din 24 septembrie 1952*;
- *** (1962), *Legea nr.3 din 24 decembrie 1960 pentru îmbunătățirea împărțirii administrative a teritoriului Republicii Populare Române*;
- *** (1968), *Legea nr.2 din 1968 privind organizarea administrativă a teritoriului Republicii Socialiste România*;

*** (1990), *Legea nr. 15/1990 privind reorganizarea unităților economice de stat ca regii autonome și societăți comerciale*;

*** (1990), *Decretul nr. 187/30.03.1990 pentru acceptarea Convenției pentru protecția patrimoniului mondial cultural și natural, adoptată de Conferința Generală a Organizației Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură, la 16.11.1972, Monitorul Oficial al României nr. 46/31.03.1990*;

*** (1991), *Legea nr. 18/1991, Legea fondului funciar, republicată în 1998, Monitorul Oficial, Partea I, nr. 1 din 05.01.1998*;

*** (1994), *Legea nr. 104 din 1994 privind declararea ca municipii a unor orașe*;

*** (1994), *Legea arendării nr. 16/5.04.1994 actualizată până la data de 08.03.2008*;

*** (1997), *Legea 150/1997 privind ratificarea Convenției europene pentru protecția patrimoniului arheologic (revizuită), adoptată la La Valetta la 16 ianuarie 1992, Monitorul Oficial al României nr. 175/29.07.1997*;

*** (2000), *Ordonanța nr. 43/30.01.2000 privind protecția patrimoniului arheologic și declararea unor situri arheologice ca zone de interes național, republicată, cu completările ulterioare, aduse prin Legea 258/2006 și Ordonanța nr. 13/31.01.2007*;

*** (2001), *Legea nr. 351/2001 privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național – Secțiunea a IV-a Rețeaua de localități*;

*** (2001), *Legea nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice, Monitorul Oficial al României nr. 938/20.11.2006*;

*** (2001), *Legea nr. 564/2001 pentru aprobarea Ordonanței Guvernului nr. 47/2000 privind stabilirea unor măsuri de protecție a monumentelor istorice care fac parte din Lista Patrimoniului Mondial, Monitorul oficial al României nr. 695/01.11.2001*;

*** (2002), *Legea nr. 451/2002 pentru ratificarea Convenției europene a peisajului, adoptată la Florența la 20.10.2000, Monitorul Oficial al României nr. 536/23.07.2002*;

*** (2003), *Hotărârea Guvernului nr. 610/2003 pentru aprobarea Normelor Metodologice privind procedura de acordare a creditelor necesare efectuării de lucrări de protejare la monumentele istorice deținute de persoane fizice sau juridice de drept privat, Monitorul Oficial al României nr. 402/10.06.2003*;

*** (2003), *Hotărârea Guvernului nr. 1430/2003 pentru aprobarea Normelor metodologice privind situațiile în care Ministerul Culturii și Cultelor, respectiv autoritățile administrației publice locale, contribuie la acoperirea costurilor lucrărilor de protejare și de intervenție asupra monumentelor istorice, proporția contribuției, procedurile, precum și condițiile pe care trebuie să le îndeplinească proprietarul, altul decât statul, municipiul, orașul sau comuna, Monitorul Oficial al României nr 905/18.12.2003*;

- *** (2004), *Legea nr.315 din 2004 privind dezvoltarea regională*;
- *** (2004), *Hotărârea Guvernului nr. 493/2004 pentru aprobarea Metodologiei privind monitorizarea monumentelor istorice înscrise în Lista patrimoniului mondial și a Metodologiei privind elaborarea și conținutul-cadru al planurilor de protecție și gestiune a monumentelor istorice înscrise în Lista patrimoniului mondial*, Monitorul Oficial al României nr. 380/30.04.2004;
- *** (2006), *Legea 454/2006 pentru aprobarea Ordonanței Guvernului nr. 21/2006, privind regimul concesionării monumentelor istorice*, Monitorul Oficial al României nr 1004/18.12.2006;
- *** (2008), *Ordonanța de Urgență privind prorogarea termenului prevăzut la art. IV din Ordonanța Guvernului nr. 27/2008 pentru modificarea și completarea Legii 350/2001 privind amenajarea teritoriului și urbanismului*, Monitorul Oficial al României nr. 118/26.02.2009;
- *** (2011), *Ordonanța de urgență nr. 108 din 27 iunie 2001 privind exploatațile agricole*;
- *** (1983), *Geografia României*, Vol. I, Editura Academiei Române, București;
- *** (1956), *Recensământul populației din 21 februarie 1956. Structura demografică a populației*, Direcția Generală de Statistică, Cluj-Napoca;
- *** (1968), *Recensământul populației și al locuințelor din 15 martie 1966. Regiunea Mureș-Autonomă Maghiară*, vol. 1, Direcția Generală de Statistică, Cluj-Napoca;
- *** (1998), *Dicționar explicativ al limbii române*, Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan”, Editura Univers Enciclopedic, București;
- *** (2010), *Lista Monumentelor Istorice*, Ministerul Culturii;
- *** (2011, 2016), *Planul Național de Management aferent porțiunii naționale a bazinului hidrografic internațional al fluviului Dunărea*, Administrația Națională „Apele Române”;
- *** (2012) *Planul de Management al PNRRB 2012-2021, Regia Națională a Pădurilor*;
- *** (2012), *Planul de amenajare a teritoriului județului Mureș, Volumul I*;
- *** (2013), *Cadrul Național Strategic pentru dezvoltarea durabilă a sectorului agro-alimentar și a spațiului rural românesc în perioada 2014-2020-2030*;
- *** (2014), *Programul Național de Dezvoltare Rurală pentru perioada 2014-2020*, Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale;

Materiale cartografice

- ***(1968), *Harta Geologică a României*, scara 1:200000, Comitetul de Stat al Geologiei, Institutul Geologic;
- ***(1978), *Harta topografică a României*, scara 1:25000;

*** (1990), *Harta solurilor României*, scara 1:200000, Institutul de Cercetări pentru Pedologie și Agrochimie);

*** (2006, 2013), *Corine Land Cover*, <http://www.eea.europa.eu/data-andmaps/data/corine-land-cover-2006-raster-3>;

*** http://geo-spatial.org/?fbclid=IwAR36Vi5v179M712hM7QVp5m--vDWzHi6XEvPCLtc_LIUZd_iUU_AuOd5H1A;

*** (2005, 2013, 2015), Ortofotoplanuri, scara 1:5000;

*** (2015), *Harta Căilor Ferate Române*, http://tren.transira.ro/Harta_retelei.htm;

*** (2017, 2018), Google Street View, <http://www.instantstreetview.com/>;

Website-uri

*** <https://www.agerpres.ro/romania-colorata/2017/06/09/mures-vizitatorii-castelului-r-k-czi-bornemisza-din-gurghiu-construit-in-secolul-xvii-captivati-de-istoricul-edificiului-17-48-36>;

*** <https://www.agerpres.ro/cultura/2015/05/06/dincolo-de-istorie-mures-castelul-rakoczi-bornemisza-un-important-ansamblu-al-arhitecturii-laice-din-transilvania-11-29-28>;

*** <http://monumenteuitate.blogspot.ro/2012/01/castelele-si-palatele-din-transilvania.html#.WhwkpEqWbDd>;

*** <http://patrimoniu.gov.ro/images/lmi-2015/LMI-MS.pdf>;

*** <http://www.turism-sangeorgiudepadure.ro/index.php/vizit-mures/castele-si-cetati/286-castelulul-kendy-kemeny-brancovenesti>;

*** <http://www.zi-de-zi.ro/2016/09/16/castelul-kemeny-din-brancovenesti-bijuteria-stil-renascentist-din-transilvania/>;

*** <http://corbiialbi.ro/index.php/compas/70-tragedii-si-miracole-8211-o-viata-de-baron-scriitor-din-transilvania/>;

*** <http://blog.multihobby.ro/carti-postale/castelul-huszar-apalina-mures.html>;

*** <https://vocea.biz/social/2016/oct/22/soarta-tragica-a-castelului-huszar-monumentul-istoric-pradat-de-hoti-risca-sa-dispara-de-pe-fata-pamantului-fotovideo/>;

*** <http://hotelgrand.ro/ro/trebuie-vizitat/judetul/castelul-regal-de-vanatoare-de-la-lapusna/>,

*** <http://www.mihailovici.ro/archives/12879>;

*** <https://www.agerpres.ro/cultura/2014/07/16/destinatie-romania-castelul-de-la-lapusna-mures-perla-regala-si-loc-de-intrunire-a-liderilor-comunisti-din-estul-europei-12-22-47>;

*** <http://primariahodac.ro/>;

*** <https://www.ibanesti.ro/>;

*** <https://www.ghidulprimariilor.ro/list/cityHallDetails/PRIMARIA-IDECIU-DE-JOS/73836>;

*** https://www.ghidulprimariilor.ro/list/cityHallDetails/PRIM%C4%82RIA_LUNCA/73841;

*** <http://www.zi-de-zi.ro/2018/05/20/udatul-nevestelor-sarbatoarea-seculara-a-vaii-gurghiului/>;

*** https://www.onvpv.ro/sites/default/files/pdfs/caiet_de_sarcini_doc_lechinta_252ro.pdf;

*** <https://www.jelnatransilvania.ro/podgorie-doc-lechinta.html>;

*** <https://www.crameromania.ro/crame/liliac-crama-amb-36.html>;

*** <http://liliac.com/ro/>;

*** <http://liliac.com/ro/magazin/>;

*** <http://www.puterea.ro/economie/fabrica-hora-din-reghin-cea-mai-mare-din-europa-a-exportat-65000-de-instrumente-in-2016-151087.html>;

*** <http://www.hora.ro/index.html>;

*** <http://gliga.ro>;

*** [file:///C:/Users/M%C4%83rioara/Downloads/Andreea-Chiricescu_Civilizatia-traditionala-sarii-in-sud-estul-Transilvaniei-2013%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/M%C4%83rioara/Downloads/Andreea-Chiricescu_Civilizatia-traditionala-sarii-in-sud-estul-Transilvaniei-2013%20(1).pdf);

*** http://www.tinutulreghinului.ro/wp-content/uploads/2011/03/Locuinta-populara-saseasca_din_Transilvania.pdf;

*** <http://www.madr.ro/docs/agricultura/strategia-agroalimentara-2020-2030.pdf>;

*** <https://www.punctul.ro/in-multe-tari-europene-cooperativele-agricole-sunt-de-mult-o-normalitate-insa-cooperativele-agricole-renasc-cu-greu-in-mures-suntem-in-coada-clasamentului-national/>;

*** http://www.cjmmures.ro/ONG/baza_ONG_2011.pdf;

*** https://portal.afir.info/informatii_generale_pndr_pndr_2014_2020;

*** <https://madeinreghin.files.wordpress.com/2017/01/studiu-istoric-pug-reghin.pdf>;

*** <http://www.dinromania.eu/BC/Mures.php?i=1>;

*** <http://www.cultura.ro/sites/default/files/inline-files/LMI-MS.pdf>;

*** <http://ran.cimec.ro/sel.asp>;

*** https://www.researchgate.net/figure/Harta-tinuturilor-din-Romania_fig1_49599088;

*** https://www.researchgate.net/figure/Harta-tinuturilor-conform-Legii-administrative-din-14-august-1938-1-Suceava-2-Nistru_fig2_49599088.

